

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 Emoties op de beursvloer

8 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave van het verband volgens Aristoteles tussen verdiensten, ambities en aanzien bij een fier mens: door hoge ambitie en hoge verdiensten verdient men groot aanzien 1
- een uitleg dat je Madoff door zijn gebrek aan aanzien, door zijn bedrog of schandelijke gedrag, geen fier of trots mens kunt noemen 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Een fier mens heeft volgens Aristoteles hoge ambities en grote verdiensten en geniet op basis van zijn ambities en verdiensten ook groot aanzien 1
- Madoff zal door Aristoteles op grond hiervan geen fier mens genoemd worden. Een fier mens heeft immers hoog aanzien en iemand die bedrog pleegt of andere schandelijke dingen doet, verdient volgens Aristoteles geen hoog aanzien 1

9 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg van het verband tussen een volwaardig leven en de deugd fierheid: fierheid als bekroning van algehele voortreffelijkheid 1
- een argumentatie vanuit de deugdethiek van Aristoteles waaruit blijkt dat Madoff geen deugdethisch midden vindt, maar verwaand genoemd kan worden 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Fierheid is volgens Aristoteles de bekroning van een voortreffelijk of volwaardig leven. Het is alleen mogelijk om een fier mens te zijn als men al helemaal voortreffelijk is en daarmee een volwaardig leven leidt 1
- Madoff weet in zijn handelen geen deugdethisch midden te vinden en vervalt in één van de extremen. Door zijn onmatigheid kan Madoff dus niet moreel goed worden genoemd. Bij Madoff is wel sprake van hoge ambities, maar geen sprake (meer) van grote verdiensten noch van aanzien. Een persoon met hoge ambities maar geringe verdiensten en aanzien is volgens Aristoteles verwaand 1

Vraag	Antwoord	Scores
10	<p>maximumscore 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • een toepassing van de vier factoren die volgens Nussbaum een rol spelen bij emoties op de beurshandelaar: (1 scorepunt toekennen per juist toegepaste factor) <ul style="list-style-type: none"> – object: de geruchten uit de media – interpretatie: de geruchten kunnen een nadelige invloed op de beurskoers hebben – overtuiging: de geruchten zullen tot verlies leiden – waarde: zo groot mogelijke winst behalen 	4
	<p>voorbeeld van een goed antwoord:</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens Nussbaum spelen bij emoties vier factoren een rol: (1 scorepunt toekennen per juist toegepaste factor) <ul style="list-style-type: none"> – In de eerste plaats hebben emoties een object. In dit geval zijn de geruchten in de media het object van de paniek of angst. – In de tweede plaats wordt dat object door de beurshandelaar op een bepaalde manier geïnterpreteerd, in dit geval dat de geruchten een nadelige invloed op de beurs kunnen hebben. – Daarbij zijn ten derde overtuigingen in het geding bij de beurshandelaar, in dit geval bijvoorbeeld dat de nadelige invloed van de geruchten tot groot verlies zal leiden. – Ten slotte zijn er bij emoties waarden in het spel. In het geval van de beurshandelaar is de belangrijkste waarde het maken van zo groot mogelijke winst, terwijl hij nu juist veel verlies dreigt te maken. 	4
11	<p>maximumscore 2</p> <p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een uitleg van het verband volgens Nussbaum tussen emoties enerzijds en waarheid en redelijkheid anderzijds: emoties zijn oordelen en kunnen als zodanig waar of onwaar / redelijk of onredelijk zijn • een argumentatie hoe dit verband wordt bevestigd door het gedrag van de beurshandelaar die in paniek is geraakt: de geruchten uit de media die tot paniek leiden kunnen onwaar zijn / niet op juiste waarde worden geschat 	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
	<p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nussbaum omschrijft emoties als oordelen (of als gekoppeld aan oordelen). Zonder dit oordeel is een emotie niet volledig of echt. En omdat een oordeel over een situatie onwaar of onredelijk kan zijn, kan dit ook het geval zijn bij een emotie die op een onwaar of onredelijk oordeel berust. In dat geval is dus ook de emotie onwaar of onredelijk De beurshandelaar die in paniek is geraakt door geruchten uit de media kan een onware of onredelijke emotie hebben. Het kan immers zijn dat de beurshandelaar een verkeerd beeld krijgt door de geruchten, ze verkeerd interpreteert of niet goed op waarde schat. De paniek die hij ervaart is dan het gevolg van onware of onredelijke oordelen en daarmee is de angst of paniek een onware of onredelijke emotie 	<p>1</p> <p>1</p>
12	maximumscore 2	
	<p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> een argumentatie dat je het hier optredende effect het beste kunt verklaren vanuit de fysiologische theorie: fysieke reacties zijn de kern van de emotie een uitleg van waar het in deze theorieën om draait: lichamelijke van emotie als kern (fysiologische theorie) versus redelijkheid of overtuigingen als kern van emotie (cognitivistische theorie) 	<p>1</p> <p>1</p>
	<p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> Door het vastklemmen van de pen tussen de tanden wordt het gezicht in een lachpose gedwongen. Opvallend in het onderzoek is dat de proefpersonen die dat hebben gedaan, positiever over de afbeeldingen oordelen dan de personen in de controlegroep, die geen pen tussen de tanden hadden geklemd. Dit kan erop wijzen dat een positieve stemming of emotie kan worden veroorzaakt door een lichamelijke houding of pose. De kern van zo'n positieve stemming of emotie is dan lichamenlijk, een stellingname die wordt aangehangen in de fysiologische theorie In die fysiologische theorie wordt ervan uitgegaan dat emoties een lichamelijke kern hebben en daar beginnen. In de cognitivistische theorie wordt ervan uitgegaan dat de kern van een emotie een redelijke overtuiging is, en dus niet puur lichamenlijk van aard is of daar begint 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
13	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	• een argumentatie dat de gegeven definitie niet toereikend is met betrekking tot de experimenten	1
	• een weergave van het verband met het lichaam-geestdebat: de invloed van het lichaam staat hier voorop	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	• De definitie is niet toereikend met betrekking tot deze experimenten omdat hierin wordt gesteld dat een emotie een reactie is op wat als belangrijk wordt ervaren. Maar uit de experimenten blijkt dat de emotie wordt opgeroepen door een lichamelijke houding, zonder dat er een beoordeling aan te pas komt. Hoe iets wordt beoordeeld lijkt het gevolg van de houding van de gezichtsspieren die tot een emotie leiden	1
	• Het lichaam-geestdebat gaat over de vraag of de mens bestaat uit een lichaam en/of een geest. Of iets als belangrijk wordt ervaren lijkt een interpretatie vanuit de geest te zijn, terwijl het aanspannen van gezichtsspieren betrekking heeft op het lichaam. In de definitie komt dus een specifiek standpunt uit het lichaam-geestdebat naar voren	1
14	maximumscore 3	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	• een uitleg van de inhoud van het nature-nurturedebat ten aanzien van emoties: emoties als aangeboren (nature) of bepaald door omgevingsfactoren (nurture)	1
	• een redenering voor welk standpunt het neurologisch experiment het beste argument aandraagt	1
	• een argumentatie of het neurologisch experiment eerder een ondersteuning is van het reductionisme of van het constructivisme	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	• In het nature-nurturedebat gaat het om de vraag of emoties zijn aangeboren (nature) of worden bepaald en ingevuld door omgevingsinvloeden (nurture)	1
	• Ik denk dat dit experiment het beste argument aandraagt voor het nature-standpunt. Op de hersenscan is immers te zien dat verschillende soorten woorden op verschillende plaatsen worden verwerkt. Dat merknamen op een andere plaats worden verwerkt dan gewone woorden duidt erop dat merknamen een bepaalde emotionele respons oproepen. Deze emotionele respons wordt kennelijk in de hersenen vastgelegd en kan daar worden bestudeerd. De fysieke structuur van de hersenen (nature) is dus bepalend voor de emotie	1
	• Het neurologisch onderzoek sluit aan bij het reductionisme. In deze benadering worden emoties immers herleid of gereduceerd tot de fysieke structuur van de hersenen	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

of

- In het nature-nurturedebat gaat het om de vraag of emoties zijn aangeboren (nature) of worden bepaald en ingevuld door omgevingsinvloeden (nurture) 1
- Ik denk dat dit neurologisch experiment het beste argument aandraagt voor het nurture-standpunt. Op de hersenscan is immers te zien dat verschillende soorten woorden op verschillende plaatsen worden verwerkt. Uit het feit dat merknamen op een andere plaats worden verwerkt dan gewone woorden blijkt dat de hersenen zich aanpassen op grond van verschillende typen informatie die ze moeten verwerken. Dit laat zien dat de hersenen plastisch zijn en zich aanpassen aan de informatie die ze krijgen uit een bepaalde omgeving 1
- Het onderzoek sluit dus aan bij het constructivisme. In deze benadering worden emoties immers bepaald door specifieke omgevingsfactoren. De structuur van de hersenen past zich hierbij aan 1

15 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een argumentatie welke primaire hartstocht van Descartes te herkennen is in het verhaal over de 'Tulpenmanie': begeerte 1
- een weergave van Descartes' definitie van begeerte: een onrustige beweging in de ziel die haar erop voorbereidt die dingen te willen die zij zich als bij haar passend voorstelt (die er nog niet zijn) 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- De primaire hartstocht 'begeerte' is te herkennen in het verhaal over de tulpenmanie. Alleen al om een optie te verkrijgen op het kopen van tulpenbollen die nog in de grond zaten, waren mensen immers bereid absurde bedragen te betalen 1
- Begeerte komt volgens Descartes voort uit een onrustige beweging in de ziel die haar erop voorbereidt om datgene te willen wat zij zich als bij haar passend voorstelt en wat er nog niet is 1

Vraag	Antwoord	Scores
16	maximumscore 3	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none">• een weergave van de definitie van hartstochten volgens Spinoza: aandoeningen van het lichaam én de ideeën ervan	1
	<ul style="list-style-type: none">• een argumentatie op basis van de definitie hoe volgens Spinoza hartstochten kunnen worden beteugeld: door gebruik van de rede	1
	<ul style="list-style-type: none">• een uitleg dat Spinoza streeft naar rationele wetenschap in plaats van naar terugkeer tot geloof en Bijbel	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none">• Volgens Spinoza zijn hartstochten de aandoeningen van het lichaam die het handelend vermogen van het lichaam vergroten, verkleinen, ondersteunen of remmen, en tegelijk de ideeën van deze aandoeningen	1
	<ul style="list-style-type: none">• Deze hartstochten kunnen de mens op allerlei manieren meesleuren, zoals ook blijkt uit de begeerte in het verhaal over de tulpenmanie. Door het gebruik van de rede kan de mens echter leren zich boven deze begeerte te stellen. De hartstochten leveren namelijk, in de vorm van de ideeën van de aandoeningen, onzekere kennis op die kan worden overwonnen door op een rationele manier van het niveau van deze ideeën tot wetenschappelijke kennis te komen	1
	<ul style="list-style-type: none">• In dit opzicht – door via rationalisering tot wetenschappelijke kennis te komen – wijkt Spinoza af van hen die juist een terugkeer naar geloof en Bijbel bepleiten	1

Bronvermeldingen

- tekst 1 naar: Goossen, Jesse. Dit is theater, Lemniscaat, 2003
tekst 2 naar: Van de floristen, (Krelage 1942 b. 108), 9e couplet